

DR KENÉZ - KURLÄNDER EDE

SZEMLEJE

SZOMBAT

**VISSZA AZ
ORTHODOXIÁHOZ!**

Dr. Fényes Mór: A reform-zsidóság jegyében. — Egy érdekes levél. — „Pintér bátyám-Lajos öcsém. — Parte-biztosítás. — Olvasom..., Nem olvasom...

A most, március 17-én befejezett
27. magyar királyi osztályosjáték
V. osztályu főhúzásain a

nagy jutalmat
300.000

ar. pengőt

az 59538. számú sorsjeggyel ismét

TÖRÖK

szerencsés vevői nyerték.

A legújabb 28. m. kir. osztályos-
játék húzásai nemsokára
megkezdődnek.

Hivatalosan megállapított I. oszt.
betétárak :

Egész sorsjegy ar. P 24.—	Fél sorsjegy ar. P 12.—	Negyed sorsjegy ar. P 6.—
------------------------------	----------------------------	------------------------------

Rendelésre levelezőlap elégséges.

TÖRÖK A. és TÁRSA
BANKHÁZ R.-T.
BUDAPEST, IV. SZERVITA TÉR 3.

Budapest Székesfőváros Elektro-
mos Műveinek igazgatósága mély
szomorúsággal jelenti, hogy

Deutsch Lajos

m. kir. kormányfőtanácsos úr,
a Székesfőváros Elektromos Művek
vezérigazgatója

ezévi március hó 30-án rövid szen-
vedés után elhunyt. Temetése ez-
évi április hó 1-én, d. u. félnegy
óarkor volt a rákoskeresztúri izr.
temető halottasházából.

A megboldogult előbb, mint mű-
szaki igazgató, később, mint vezér-
igazgatóhelyettes, 1919 augusztus
elseje óta pedig, mint vezérigazga-
tó állott a Székesfőváros Elektro-
mos Műveinek szolgálatában.

Az Elektromos Művek ujjaépi-
tése és annak a mai kor színvona-
lára való fejlesztése az ő hervad-
hatatlan érdeme. Tudásánál és
szakavatottságánál csak a székes-
főváros iránti odaadó hűsége, to-
vábbá buzgó és önzetlen köteles-
ség tudása volt nagyobb.

Budapest, 1932. március 30-án.
Áldott emlékét hiven megőrizzük!
Példáját követjük!

Hirdetmény.

A pesti izr. hitközség tudomására adja a Budapest székes-
főváros IV-IX. kerülete területén lakó hiveknek, hogy
mazot szükségletük

folyó évi április hó 5. napjától kezdve

a szokott helyeken lesz beszerezhető.

A pászka ára kg.-ként 1 pengő 70 fillér, a mazot-dara, va-
lamint az „FF” jelzésű finom mazot-dara (liszt) ára kg.-
ként 2 pengő. A széderesti smuremazot 1932. április hó 12-
től kezdődőleg az összes árudákban kapható kis csomag-
ban 1 pengő 60 filléres és nagy csomagban 2 pengő 60 fil-
léres áron.

Nyomatékosan figyelmeztetjük egyben a hiveket arra,
hogy idegen helyről pászkat behozni tilos. Az ezen tilalom
ellenére behozott pászka a közigazgatási hatóságok által
el fog koboztatni, a tilalom ellen vétőkkel szemben pedig
a kihágási büntető eljárás meg fog indíttatni.

A Pesti Izr. Hitközség Előljársága

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Vissza az orthodoxyához

Válasz Sós Endre cikkére

Sós Endre igen tisztelt hittestvérem, a magyar publicisztika egyik kitünősége a *Szombat* múlt heti számában „*Vissza az orthodoxyához, vagy előre a reformzsidósághoz*” címen valóságos hitvitát nyitott meg, amelyben nekem, a meggyőződéses orthodox zsidónak igen nehéz részt venni, mert elmondhatom a prófétával: „nem az én gondolatom a ti gondolataitok és a ti utjaitok nem az én utjaim.”

A felvetett témáról, amelynek egyes részleteiben vaskos tévedések vannak, sokat lehetne vitatkozni, azonban miután nekünk egyik fődogmánk a „Tauróh min hasomájim”, hogy a bibliai parancsok és azokat kiegészítő halachikus döntvények Isteni kötelező erővel bírnak, — nincs hitvitánk. *Mi a mózesi törvények valláserkölcsi birtokállományát szentnek és sérthetetlennek tartjuk és kezdve az első isteni parancstól, a szombat szentségétől, végig a szociális, higiénikus stb. nagyszerű törvények alapján állunk rendületlenül. Szerencsések vagyunk, hogy ezt a nagy erkölcsi örökséget bírjuk, annak nagy etikai értékét átérezzük és a legnagyobb áldozat mellett is a gyakorlati életben szigorúan megvalósítjuk.* Ez a szellem hatotta át évezredekken keresztül őseinket, ez a mi történelmi miszsióink és ezt akarjuk mi is csorbitatlanul utódainkba átplántálni. Egyébként a mi zsidóságunk nem is szorul reformra, mert mi boldogok vagyunk szombatunkkal, ünnepnapjainkkal, étkezési törvényeinkkel és *azokból egy jottányit sem vagyunk hajlandók engedni.* Büszkék vagyunk arra, hogy ma már az egyetemes zsidóság szervezeti és pártkülönbség nélkül az orthodoxyát tartja a zsidóság fellegvárának és jövője biztosítékának. Családi életünk tisztaságát és boldogságát vallásos életmódunknak köszönhetjük. Válságos időkben az istenfélelem és valláserkölcsi felfogásunk adja meg a jobb jövőbe vetett reménységet.

Cikkíró többek között hivatkozik a prófétákra. Engedje meg, hogy figyelmét felhívjam *Jezsajás*, *Jeremiás* és *Nehemiás* prófétáknak a szombat szentségéről tartott szigorú intéseire. Különösen *Jezsajás könyvének XVI. fejezetére*, amelyben a lánglelkű próféta ebben az egy fejezetben háromszor köti lelkünkre annak a szombatonak szentségét, amelyet a kereszténység megalapítója és tanítványai és később még három évszázadon keresztül az új keresztények is, heti ünnepüknek tartottak. Csak 325-ben a niceai zsinat tette át a szombati ünnepet vasárnapra, hogy ezzel is a már akkor *ezáltal megreformált zsidóságot a szombatot tartó összzsidóságtól* megkülönböztesse. Mint látni méltóztatik a cikkíró ur által óhajtott reformzsidóságra nincs már szükség, mert akinek a szombat és étkezési törvények nélküli zsidóság kell, megtalálhatja azt a zsidóságon kívül álló vallásfelekezetekben. Ami Rabbi Akiba citátumát illeti: „*tedd a szombatot hétköznapra és ne szorulj embertársaid segítségére*“, cikkíró ugyan koncedálja, hogy ezt sokféleképpen kommentálják, én azonban úgy tudom, hogy ezen kijelentésnek csakis egy magyarázata van és pedig az, *ha nem telik a szombatra diszes ruházat, vagy gazdag ebéd, ünnepeld a szombatot inkább szükösen és ne szorulj embertársaidra.*

Hogy a gazdag zsidó szombaton nem jöhet be gyalog a Hűvösvölgyből a templomba, engedjék meg nekik tehát a kocsiszombati használata, vegyenek példát a mi gazdagjaink *Montefiore*-ról, vagy a frankfurti *Rothschild*-ről, akik palotájuk központjában berendezett házi templomukban végezték saját minjanjuk körében ájtatóságukat. Semmi esetre sem ájtatóskodhatunk vallási törvényeink árán, inkább imádkozzunk lakásunkban egyedül. Elvégre sokkal nagyobb áldozatot hoz a gyalogjárásnál *az a szegény vallásos zsidó, aki minden hivatalt vagy foglalkozást, ami a szombat megtartását kizárja, eleve visszautasít.* Vagy az a szombattartó kereskedő, aki a modern szociálpolitika által rákényszerített vasárnapi munkaszünet miatt kénytelen a mai súlyos megélhetési viszonyok mellett, hetenként két napig üzletét vagy műhelyét zárva tartani. *Az ugynevezett felvilágosult XX. századnak tehát nem az volna a feladata, hogy középkori hitvitákat provokáljon, hanem a lelkiismereti szabadság legeszményibb megvalósítása mellett, oldja fel a vasárnapi munkaszünet kényszere alól a szombattartókat,* akik a szombati ünnepléssel a szociálpolitika elvének már amugyis eleget tesznek. Különben ez a liberális Hollandiában és az Unio több államában már régen megtörtént. A szombattartó vallásos zsidó egyszerű életmódja mellett felemelő példáját mutatja idealizmusának és áldozatkészségének, *ami pedig eklatáns cáfolat a zsidóság ellen felhozott anyagiasság vádjával szemben.*

Ha az urak azonban mégis új vallást akarnak alapítani, amire szerintem a fentemlített indokoknál fogva semmi szükség nincsen, ám kreáljanak egyet saját lelkiismeretük és fazonjuk szerint, *azonban ne bitorolják a zsidó elnevezést, mert ehhez joguk nincsen.* A mi vallásunknak az összes pozitív vallások közös erkölcsi alapján kívül a circumcisio, a szombat szentsége, az étkezési törvények, a naponként tefilinnel való imádkozás stb. adja meg a speciális zsidó jelleget. A zsidó vallási törvények együttes komplexuma képezi az ősi évezredes zsidóságot, *aki erről az alapról letér, imbolyoghat és kutathat új vallási elhelyezkedés után, esetleg beléphet egy kényelmesebb hitfelekezethez, de ősi vallásunkat kiforgatni vagy reformálni nincsen senkinek sem joga.*

Ideálom ugyan a legszélesebb alapon nyugvó lelkiismereti szabadság, mégis a felvetett alternatív kérdésre cikkiró urnak jólélekkel azt a tanácsot adom: „*Vissza az orthodoxyához!*”

Korein Dezső

Franz Werfel az Istenhitről

Franz Werfel, a kiváló német költő legutóbb mély filozófiai előadást tartott arról a kérdéstről, hogy élhetünk-e Istenhit nélkül? Ez az előadás rövidesen könyvalakban is megjelenik. Ebből az alkalomból a **Neue Freie Presse** tudósítója beszélgetést folytatott Franz Werfellel, aki rendkívül érdekesen fejtette ki véleményét erről az elvont témáról. A beszélgetés egyes részeit alább közöljük:

Ujságíró: A pszichoanalitikusok az Istenfogalom keletkezését a primitív embernek a természeti erőktől való félelmére vezetik vissza. Hogy magyarázza ezt?

Franz Werfel: Szóval, mint a latin mondja: „először a félelem teremtett isteneket a földön”. A kérdés azonban nyitva marad, hogy miért éppen isteneket teremtett? Ez mindenesetre azt bizonyítja, hogy a félelem mellett van bennünk valami logikus észszerűség is, amely a természet nagy műve mögött az Alkotót keresi.

Ujságíró: A teremtő Istenről való ilyen elképzelés azonban antropomorfizmus....

Franz Werfel: Ez természetes. Min-

dent, amit a természetből felfoghatunk, antropomorfnak látunk.

Ujságíró: És mi van a materializmus legsebezhetőbb pontjával, az ősnemzéssel? Tovább jut-e itt a vallás a tudománynál?

Franz Werfel: Mindenesetre! Azzal, hogy a teremtést az idők kezdetére teszi, bizonyítja, hogy ez a világ nem holmi ostoba szappanbuborék, amelynek szét kell pukkani, de olyan alkotás, amelynek értelme van. Kell tehát lenni egy szellemi erőnek, amely mögötte, vagy felette áll és beléje sugározza ezt az értelmet. Aki ezt elfogadja, az nem térhet már ki az Istenben való hit elől.

Ujságíró: És a kérdés, hogy miért van mindez, miért ez az egész folyamat?

Franz Werfel: A feleletet megadják ezek a szavak: „Tanulj meg szeretni!” A miértre nincsen más felelet, s mégis csak az állati sorba süllyedt ember nem kérdezi, hogy miért? Az emberi észnek határai vannak, ezeken túl kezdődik a vallás, amely mindaddig halhatatlan, míg ez a miért megválaszolatlan marad. Szóval a vallás addig él, míg maga az emberiség.

Ujságíró: Mi az oka annak, hogy az emberiség ma annyira eltávolodott a valástól?

Franz Werfel: A tizenkilencedik század természettudományi felfedezései okozták ezt az eltávolódást. Gondoljon csak arra az egyszerű, de hatásában jelentős tényre, hogy egy, a szemem elé tartott zsebórával eltakarhatom az egész Montblancot. Meg vagyok azonban győződve arról, hogy millió és millió ember van, akit nem hagy aludni a metafizikai kérdések tömege. Ugy vagyunk ezzel, mint a zenei élménnyel. **Megérezni az is-**

tenit épp olyan kitüntetés és kegyelem, mint elmerülni tudni egy zenei mű élvezetébe. Csak a durva lelkű ember tart mindent magától értetődőnek.

Ujságíró: És mi a teendő?

Franz Werfel: Felrázni az embereket tudatosságukból. Könyvemnek, melyben felvetem a kérdést, hogy élhetünk-e istenhit nélkül, nem az a célja, hogy alig fogalmazható kérdésekre ki nem elégitő válaszokat adjon, hanem az, hogy az embereket megingassa abban a hitükben, hogy a földi lét csupa bizonyosság, melynek semmi nyugtalanító titka nincs.

Levél a „Szombat”-hoz

Tisztelt Főszerkesztő Ur!

Sokat szidják mostanában a felekezeti sajtót az újabban meghonosított személyeskedő hangjáért. Közben megfélemedkeznek arról, hogy a zsidó sajtó nélkül aligha következhetett volna be a felekezeti életnek tagadhatatlanul megmutatkozó felélénkülése. A zsidó sajtó volt az, amely ráirányította sok olyan ember érdeklődését a mi problémáinkra, akik különben nem nagyon törődtek volna a felekezeti élettel.

Ha husz-harminc év előtt lett volna a mai értelemben vett zsidó sajtó, akkor, én azt hiszem, **Hatvany Lajos báró még ma is zsidó lenne és nem a kerítésen belülről foglalkozna zsidó dolgokkal**

Ahogy a *Hatvany*-szerű jelenségek mindegyike ma is zsidó lenne még. Objektíven nézem a kérdést. Feltétlenül a zsidó sajtó szerezte meg a felekezeti közélet munkásaiúl *Sós Endrét* és *Hatvany Bertalan* bárót is, akik egész mással foglalkozhatnának, ha kedvük tartaná.

Husz-harminc év előtt *Sós Endre* feltétlenül r. k. lett volna és a *Bazilikába* járt volna, *Hatvany Bertalan* báró pedig nem a *Szentföldről* álmodozott volna, hanem

előkelő keresztény társaságha vevő volt, hogy elfeledjék, honnan jött.

A *Sós Endrét* és a *Hatvany Bertalan* bárókat az a zsidó sajtó ráncigálta elő, amelyet egyesek ok nélkül szidnak. Az a zsidó sajtó, amelynek hiánya idézte elő a *Hatvany Lajos* bárók kitérését.

Caveant consules! Ne a felekezeti sajtót szidják, amely megteszi a kötelességét és rávilágít a korszerű zsidó problémákra. Azokat korholják inkább, akik meggátolni törekednek a zsidó sajtónak ilyen törekvéseit és azt mondják: maradjon minden úgy, ahogy volt. Én köszönöm a *Szombat* munkáját és örülök, hogy javult a helyzet, hogy a *Hatvany Lajos* bárókat a jövőben a zsidó sajtó munkájának sikereiképpen meg fogjuk tartani a zsidóságnak, ahogy elértük, hogy olyan más téren is szerepléshez jutó, független, nem állásokért és címekért zsidóskodó emberek, mint *Sós Endre* és *Hatvany Bertalan* báró is szívük szerinti ügyet látnak minden zsidó problémában.

Fogadja Szerkesztő Ur igaz tiszteletem nyilvánítását:

K. L. középiskolai tanár.

A liberális zsidóság jegyében

Esemény számba megy, hogy dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsos, a Pro Palesztina március hó 14-én tartott estjén a liberális zsidóság célkitűzésének szempontjából ismertette a magyar neológ zsidóság hitéleti tevékenységét. A liberális zsidóság nem állít fel külön programot, nem hirdet új eszméket, hanem csak avval a két követeléssel lép a zsidóság elé: legyen hitéletében őszinteség és legyen tekintettel a jövő nemzedékre. Ámde sem az egyik, sem a másik tekintetben nem tesz eleget a modern zsidóság. A vallástani irányában sem felel meg a jövő nemzedék megtartását biztosító követelményeknek, annál kevésbé kivételében. A tankönyvek elriasztók, ami jó könyv van a biblia megismerésére és megkedveltetésére, nem karolja fel a zsidóság, hogy érettségiző ifjaknak, barmicvóknak jutalom- és emlékkönyvül osztaná. Az istentisztelet mai alakjában nem felel meg már sem az ifjúság, sem pedig a hivatalhoz kötött osztály igényeinek: az ifjúsági istentisztelet decentralizációra szorul, a jótékony pedig centralizációra. Korántsem destruktív jelent a liberális zsidóságnak modernizáló eljárása, hanem épp az őszinte vallásosságnak a lélek mélyéről való feltörését. Csak vallásos nemzedék létesít korszerű reformokat, mert féltékeny a jövőre, arra, hogy Mózes tanítása értelmében „vesinnantom levonecho” hagyományává tegye gyermekeinek, míg a „vissza a zsidósághoz” jelszava csak azok ajkairól hangzik el, kik a multnak való hódolattal a jelennek akarnak nimbuszt

szerezni, de a jövő iránt közönyösek, azt egyszerűen felélik. A liberális zsidóság mózesi törvénytiszteletét akarja intézményekben biztosítani, azoknak a formáknak feláldozásával, amelyeket későbbi korok a maguk viszonyainak megfelelően helyesen alkottak, de azóta az idő túlhaladta.

Orthodox hitközséggel szemben ilyen követelést nem támaszt, mert annak intranzigenciája meggyőződésben gyökerezik, de neológ hitközség, amely az alkalmazkodásnak elvét van hivatva képviselni és amely számos reformot meg is valósított már (halottak rögtöni eltemetésének megszüntetése, sírápolás, orgona a templomban, papi ornátus, a „mecaica” higiénikus szempontból való megváltoztatása, stb., stb.), folyton napirenden tartozik tartani azt a kérdést: az ifjú nemzedék megbarátkozik-e a mai formákkal, vagy terhesnek találja-e és üresnek érzi. A mi neológ szertartásrendszerünk már kiszáradt, ideálnélküli, csak a cionizmusnak köszönhetjük, hogy visszahoz még sokakat a kitérés mesgyéről. Enélkül ma már nincs az ifjúságban vallásos tudat sem, nem érzi magát dogmák és szabályok által a zsidósághoz kötöttnek, ránézve a zsidóság nem álláspont, hanem, mint Heine mondotta: szerencsétlenség, helyzeti tragikum. Másvalású hívő ment ettől az érzéstől, mert bármily idegenül is áll a szertartásokkal szemben, nem jut soha annak tudatára, semmi sem érezteti vele vallástalan voltát. Az ünnepek maguktól tartódnak, a vallásos élet formái egyben társadalmi

Ülő bútorok tisztítása lebontás nélkül, felelősséggel,
„KIRÁLY” DEGYTISZTÍTÓ

festő és gőzmosógyár. Függönyök, szőnyegek tisztítás esetén nyáron át **ingyenes megóvás**ban részesülnek.

Budapest, IV., Magyar-utca 3. ~ Telefon: 85-1-29.

VII., Király-utca 15. ~ Tel.: J. 31-3-35.

Gyár: VI., Hajdu-u. 1-14. ~ Tel.: 93-1-95, 90-2-97.

életformák is, a zsidó ifjú azonban állandóan lelki depresszió alatt áll, ha valástanára a zsidó vallásos életmódot ismerteti és kedvelteti meg vele, ő pedig azt sem a szülői házban nem látja, sem a maga leendő háztartásában nem tartja megvalósíthatónak. A pedagógus még azt hozzáteheti, hogy az ily végtelen űr a tanult és gyakorolt vallásos élet között a másvallásúok ajkairól gyakran váltja ki azt az ítéletet, melyet a skót missziós előadásokon szárnyra bocsátottak, hogy a mai zsidóság vallástalan és ennek, úgy külső, mint benső romboló hatását mérlegelni szinte lehetetlen.

Előadó határozott programot nem nyújtott, de eleget tett a maga részéről, ha rámutatott a bajok végzettségére és arra, hogy a megújhódásra sürgős szükség van; a többi a rabbik és előljáróságok dolga. Természetesen igen soká kell várnia, míg jámbor óhajait honorálják és ha egyszer arra gondolnak az illetékesek, azon veszik észre magukat, hogy

semmi reform nem ver gyökeret, ha nem indul ki azoktól, kik a reformról, akár önfenntartási ösztönből, akár pedig presztizs okokból hallani sem akarnak. Ellenben némi támogatást nyujtana az erre irányuló törekvéseknek a cionizmus, ha nagypolitikai programja mellett annak fontosságát is felismerné, hogy az ifjú nemzedéknek a zsidó vallás rendszerén belül is adjon élhetési lehetőséget és ezen keresztül nyerje meg a maga törekvéseinek. Ha e tekintetben féluton is áll meg, még mindig hálás feladatot végzett. Ehhez azonban elsősorban érdeklődés kell a vallásnevelés kérdései iránt. Nem azt az érdeklődést értem, amely a hitközségi osztályülések felszólalásaiban nyilvánul meg, hanem az olyat, amely a hivatott pedagógusokkal való benső érintkezésben és az iskolai hitnevelés intenzív figyelemmel kísérésében áll. Erre pedig eddig példát senki sem szolgáltatott.

Dr. Fényes Mór

KLÁR ZOLTÁN DR. POLITIKAI LAPOT INDITOTT. Két héttel ezelőtt indult meg Klár Zoltán dr. politikai hetilapja, a **Társadalmunk**, amely frissességével máris figyelmet keltett. Kitűnően és ötletesen szerkesztett lap a **Társadalmunk**, amelynek minden cikkén és riportján végig vonul az a bátor hang és meg nem alkuvó igazságszeretet, amely szerkesztőjének eddigi közszereplését is jellemezte. A tizfilléres, nagyon tartalmas lap gyors léptekkel halad a népszerűség felé, amit annál nagyobb örömmel regisztrálunk, mert Klár Zoltán, a **Szombatnak** is illusztris munkatársa, akinek a zsidó közélet visszasságait ostromozó, purifikáló hangú cikkeit lapunk közönsége mindig nagy szeretettel és megértéssel olvasta.

DEUTSCH LAJOST ELTEMETTÉK. Nagy gyászpompával temették el Deutsch Lajost, az Elektromos Művek vezérigazgatóját a rákoskeresztúri izraelita temetőben. A halottasház előtt levő nagy térségen hatalmas katafalkon nyugodott a koporsó. A térséget jóval a temetés előtt ellepte a gyászoló közönség. Ripka Ferenc főpolgármester, Sipőcz Jenő polgármester vezetésével megjelent a főváros egész vezetősége, nagy számban voltak jelen a fővárosi bizottsági tagok. Abrahamsohn Manó főkántor zsoltáréneklése

után Hevesi Ferenc főrabbi mondott gyászbeszédet, azután Liber Endre alpolgármester a székesfőváros közönsége nevében búcsúztatta a halottat. Joanovics Pál felsőházi tag, a Wolff-párt alelnöke az Elektromos Művek igazgatósága nevében búcsúzott. Plósz Pál vezérigazgató-helyettes a tisztviselőkar utolsó üdvözlését hozta, majd az Elektromos Művek alkalmazottai vállukra vették az elhunyt vezérigazgató koporsóját és a diszjunkt helyre vitték, ahol az Elektromos Művek dalkörének gyászdalai mellett engedték a sirba a koporsót. Schattel Vilmos, az Elektrotechnikai Egyesület és a Magyar Mérnök- és Építészegyesület, Stark Lipót a Magyar Villamos Művek Országos Egyesülete, Dembitz Gyula a Villanyszerelők Ipartestülete, Kemény Miklós a Lipótvárosi Kaszinó igazgatósága nevében mondott búcsúztatót.

HALÁLOZÁS. Özvegy Löwy Mórné, néhai dr. Löwy Mór, volt nagyhirű temesvári rabbi özvegye, pénteken délután, hosszú szenvedés után életének 68-ik évében elhunyt. Négy fia, Lengyel Sándor biztosítási igazgató, dr. Lengyel László, a Pester Lloyd szerkesztője, dr. Lengyel Ernő. Az Est-lapok főmunkatársa és Lengyel Ede textiliparos, valamint kiterjedt rokonság gyászolja.

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Nem olvasom

Legutóbb a járásbiróságon egy tárgyalás volt, ahol Hajdu Marcell elnökhelyettes és Eppler Sándor főtitkár után kihallgatták tanuként Nagy Andor előljárót is. Mikor a személyi adatok felvételére került sor, a szellemességéről és humoráról ismert előljáró azt mondta, hogy ő Mózes vallású. „Szóval izraelita” — mondta a bíró. „Ha már nem akarja beírni a bíró úr, hogy Mózes vallású, tessék azt írni, hogy zsidó”. Nagy Andor kijelentése nagy derűtséget keltett. Az érdekes per legközelebbi tárgyalásán sor kerül Stern Samu hitközségi elnök tanukénti kihallgatására is.

Nem olvasom

Kiss Arnold budai főrabbi meséli: Wahrmann Mór — az egyetlen zsidó, akiről utcát neveztek el a fővárosban — még hitközségi elnök korában építtette fel Andrássy-uti palotáját. A házfelszentelési ünnepélyen jelen voltak a magyar politikai és társadalmi élet kitünőségei, miniszterek, államtitkárok, püspökök, s természetesen hivatalos volt Kohn Sámuel, a Pesti Izr. Hitközség főrabbija is. Wahrmann a főrabbit kérte fel, hogy a házfelszentelési szertartást ő végezze el. Mikor a főrabbi belépett a pazarul berendezett ebédlőbe, hol a hosszú fehér asztalok valósággal roskadoztak a sok ennivaló alatt, észrevette, hogy a felszolgáló személyzet malac pocsenyét hordoz körül. A főrabbi erre kereken kijelentette, hogy az ünnepi beszédet nem hajlandó elmon-

dani. Hiába kapacitálta Wahrmann, a főrabbi állhatatosan megmaradt elhatározása mellett. Tósztot sokan mondtak a lakomán, de a papi áldás elmaradt.

Olvasom

A berlini törvényszék most tárgyalta három egyetemi hallgató ügyét, akik tevékeny szerepet játszottak a mult évi egyetemi zavargásoknál. A bíróság a tanuk sorában kihallgatta Deissmann professzort, az egyetem rektorát, aki elmondta, hogy az emlékezetes napon nagyon puszkaporos volt a levegő az egyetemen és a zavargások azért törtek ki, mert a jobboldali diákok nem tartották be ígéretüket, hogy nyugodtan fognak viselkedni. Az egyik bíró azt a kérdést intézte a professzorhoz, hogy vajjon meg lehetett-e állapítani, hogy a zavargók között, kik voltak a „nácik” és kik a kommunisták. A felelet meglepő volt. „Nem lehetett megállapítani — mondta a professzor — mert vannak szőke hullámos hajú kommunisták a „nácik” között, viszont sok kimondottan keleti típus is akad”. Ha ez igaz. — aminthogy igaz — akkor a fajelmélet tudósai sürgősen elmehetnek krumplit kapálni.

Olvasom

A Szovjetben működő Istentelenek Szövetségének „Apikojresz” nevű zsidó csoportja március 15-én Peszach-ellenes propagandát indított, mely április végéig tart. Proklamációjában felszólítja a szövetség a zsidó atheistákat, hogy úgy a papok működését, mint a maceszakció keresztülvitelét minden lehető eszközzel akadályozzák meg. Az atheisták arra is felszólítást kaptak, hogy az „istentelen brigád” számára ezer új tagot toborozanak. Ez a hirhedt brigád egyébként teljes gőzzel működik. Különítványai, me-

F. Hom. Edé is kapott...
F. Hom. Edé is kapott...
F. Hom. Edé is kapott...

lyeknek tagjai munkásokból és diákokból rekrutálódnak, erős propaganda munkát fejt ki a zsidó kolóniákon. Plakátokkal, röpcédulákkal és az „Apikojresz“ c. lap propagandaszámaival dolgoznak. Ez a lap közöl egyébként egy tudósítást arról, hogy egy zsidó kolónián a közösség vezetője meghívta a helyi rabbit a zsidó mezőgazdák gyűlésére, ahol a rabbi a zsidóknak egymásiránti szolidaritásáról prédikált. „Ha ilyen dolgok történhetnek, — írja a lap — akkor szünet nélkül és teljes gőzzel, erővel kell folytatni a valóságellenes propagandát.“

Nem olvasom

A multkor, egyik felekezeti lapban megjelent egy jegyzőkönyv, amelyben egy fiatalember elpanaszolja, hogy meg akarták téríteni. Már akkor megjegyeztük, hogy kár ilyen semmiséget a nyilvánosság elé vinni, mert Ravasz László püspöknek igazán nincsen szüksége arra, hogy hiveinek számát állásnélküliekkel szaporítsa.

Most jutott tudomásunkra, hogy az ifjú mártirjelöltet már minden felekezeti jótékonyági egyesületből kidobták, mint professzionátus kéregetőt. Máskor több óvatosságot kérünk egyes jegyzőkönyvek publikálása előtt....

Nem olvasom

A felekezeti sajtó és a felekezeti nagyságok közötti jóviszonyról felesleges sok szót vesztegetni, annyira magától értetődő. Annak, aki a felekezeti életben szerepet akar játszani, eminens érdeke, hogy „jóba“ legyen a sajtóval, amely súlyával és tekintélyével hathatósan egyengetheti útját az érvényesülés felé. Persze naivság volna azt hinni, hogy ez a jóviszony örökké, vagy akár csak röviddel a siron túl is tart. A felekezeti nagyságokat — tisztelet a kivételeknek! — nem annyira a zsidó ügyek iránti érdeklődés, mint inkább hiúsági kötelékek fűzik a sajtóhoz.

Mihelyt a hiúságon sérelem esik, ezek a kötelékek menten elszakadnak. Halál esetén viszont a család szünteti meg a lapokkal a nexust úgy, hogy azonnal lemondja az előfizetést és nem adja le a — gyászjelentést. A megboldogultat ezért nem érheti gáncs, legfeljebb csak annyiban, hogy végrendeletéből kihagyja a zsidó intézményeket és a sajtót, amelyek közéleti faktorrá avatták és sajnálatos közönyt tanusított saját, rövidre szabott halhatatlanságával szemben. Egyik nagy biztosító intézet, az Anglo-Danubian, felismerte e mulasztásban rejlő nagy lehetőségeket, s mint hallom, rövidesen új üzletágot vezet be: a „parte“ és nekrológbiztosítást. Pontosan fizetett csekély díj ellenében a felekezeti nagyság halála után mindent megkap a sajtótól, amit egyáltalán megkaphat. Szóval kap gyászjelentést, esetleg fotografiát és a díjtétel nagyságához mért nekrológot. Aki a legnagyobb díjtételt fizeti, arról nem csupán az lesz megírva, hogy ő volt a legjobb és legönzетlenebb ember, akinek távozása pótolhatatlan veszteséget jelent, de emlékét minden évben visszatérő kis cikkekcskék fogják ápolni az idők végeztéig. Ahogy én felekezetünk nagyjait ösmerem, nincs kétségem aziránt, hogy ez a biztosítási ágazat bombaüzlet lesz.

Olvasom

Gál Jenő országgyűlési képviselő kecskeméti előadása alkalmával felszólalt Donáth József dr. hitközségi elnök is, aki kifogásolta, hogy a felekezeti lapok gyakran tárgyalnak személyes kérdéseket. Ez a kifogás a Szombatot is érinti, amely soha nem szívesen, de mindig a zsidó közérdektől vezéreltetve használt tárgyilagos kritikai hangot egyes felekezeti organumok cikkeivel szemben. Ennyit „pro domo“. Ami pedig a többi lapokat illeti, azok, biztos forrásból nyert értesüléseim szerint, abbahagyták az ádáz harcot és fegyverszünetet kötöttek egymással. Csak a jó Isten tudja, hogy ez a fegyverszünet meddig fog tartani, de tény az, hogy kémeim látták a két kitűnő főszerkesztőt, amint a hullámzó Balaton kávéház egyik asztalánál javában szívták a békepipát. A legteljesebb egyen-

lőség és egyetértés uralkodott közöttük és fátyolt borítva a lapjaikban használt barátságatlan tónusra szívélyesen „Pintér bátyámozták” és „Lajos öcsémezték” egymást. A tablóból csak Sass Irén és Szolnok jeles főrabbija hiányzott. Remélhetőleg azonban köztük is szent a béke. Irénke a jövőben nem mártja a tollát vitriolba és a főrabbi úr is kerülni fogja, hogy egyébként ártalmatlan lírájával kihívja maga ellen a kritikát és a közfelháborodást.

Nem olvasom

A halotthamvasztás körül kitört vita igen csendes mederben folyik a katolikusok és a protestánsok közt. Mindez azért, mert a zsidók semlegesek maradtak és így nem lehet az egész dologra a „zsidó” bélyegzőt ráütni. Elárulhatjuk tehát most már, hogy ehhez a „pogánysághoz” mégis csak van valami köze a zsidóságnak. A háború előtt Magyarországon a legszebb krematóriumterveket készítette egy zsidó építész — Pogány ...

Olvasom

A nagykőrösi hitközség jeles rabbi-helyettese, Grosz Dávid, „Imre Joser” név alatt kiadta a legutóbb tartott alkalom szónoklatait és elmélkedéseit. Elmés és a vallás szeretetétől áthatott kis könyv ez. Egy részlete azonban lehangolóan hatott rám. Ugyanis azt láttam belőle, hogy Nagykőrösön, ebben a gazdag városban, az egyénileg gazdag zsidók oly szegény eklézsiát alkotnak, hogy évtizedek óta nincs főrabbijuk. Milyen szomorú, hogy a vidék tele van ilyen Nagykőrösökkel!..

Olvasom

A hercegprimás husvéti beszédében élesen kikelt a halotthamvasztás ellen s a krematórium hiveit a feltámadás hitének lerombolóiként aposztrofálja ... Ez a hit egy kissé naiv és egészen azonos Titus hitével, aki a talmudi legenda szerint elégettette magát és hamvait hét tengeren szétszóratta, hogy a zsidók Istene meg ne találja. Am Isten — így szól a legenda

— mindennap összegyűjti a szétszórt hamut és úgy ül törvényt felette. A hercegprimás beszédének még több más gondolata is megtalálható a Talmudban és így valóban: „a Talmudban minden benne van” — csak hogy a zsidók túlnyomó része erről már nem tud ...

Nem olvasom

A pesti izr. hitközség leánygimnáziumában valószínűleg vasárnap sem lesz tanítás ezentúl. Ezzel akarnak a már csak vasárnapot ünneplő, jómódú szülőknek kedvébe járni. Ez a ratifikálása a mai állapotnak, hagyományos zsidó szempontból rendkívül sajnálatos. Azt is szeretnénk még megkérdezni, hogy miképpen fogják a gyermekek az ötnapos tanítás alatt, az amúgyis nehéz tananyagot elvégezni? ...

Olvasom

A shanghai-i „Saturday” írja: Wun-Csi, a hitközség pénzügyi előljárója a legutolsó előljárói ülésen a következő indítványt terjesztette elő: „Igen tisztelt Csunglijamen! (Kinai szó, magyarul gyűlést jelent.) A zsidóknak régi, még a mőzesi időkből származó, rossz szokásuk, hogy a hitközségi tiszteletbeli állásokra rendszerint gazdag embereket szoktak megválasztani. Koreachot, aki a Talmud szerint nagyon okos ember volt, a leggazdagabb ember hírében állott az Egyiptomból kiszabadult nép között. Óriási vagyona annyira elbizakodottá tette, hogy Áron főpap állására is pályázott. Ezért el is vette büntetését, mert, mint megvagyon írva, Koreachot elnyelte a föld. Tény az, hogy ettől az időtől fogva a zsidók szemében a vagyon tekintélyt is jelent és a hitközségi stallumokra lehetőleg gazdag embereket igyekeznek megválasztani. A világháború és a mostani háború következtében gyakran megtörtént, hogy egyik-másik előljáró elvesztette vagyonát, vagy fizetése képtelen lett és évekig, mint vagyontalan ember tölti be az előljárói tisztséget. Indítványozom tehát, hogy ezentúl minden előljáró még megválasztása előtt köteles legyen kauciót letenni. Ez a kaució olyan tekintélyes összeg legyen, amely elegendő az előljárósággal járó reprezentációs és jótékonykodási kiadások fedezésére”. A feltűnést keltő indítványt a Csunglijamen kiadta egy háromtagú bizottságnak előterjesztés végett.

Olvason

Spanyolországból néhány évszázaddal ezelőtt kiűzték a zsidókat. Azóta nem is laknak itt zsidók, akik a forradalom óta se nagyon tolakodtak Spanyolországba. De ha a zsidóbevándorlás nem is indult meg, az antiszemitizmus már felütötte fejét és a derék antiszemiták már megkezdték a harcot a — nem létező zsidók ellen. Szóval amolyan szélmalomharc indult meg, aminek éppen Spanyolországban tradíciója is van. A nemes lovag, Don Quixote szerepét a „Criterio“ nevű madridi ujság vállalta, mely egyik legutóbbi számában megkezdte „Cion bölcs vénei jegyzőkönyve“-nek folytatólagos közlését. Ezek a „bölcs vének“, akik a zsidók világhatalmi törekvéseinek meséjét terjesztik, megjárták már Európa majd minden országát és sehol sem találtak hitelt. Most Spanyolországban próbálkoznak, ahol aligha fognak nagy riadalmat okozni. Ott jelenleg forradalom van, amelynek vívmányait igazán naivság volna attól a pár szál zsidótól féltetni, akiket annak idején hirmondónak meghagyott **Katholikus Izabella.**

Olvason

Schichtanz Ármin, a nyugalmazott hitközségi polgári leányiskolai igazgató megkapta a signum laudist. A tiszteletére rendezett ünnepélyen igen bölcsen beszélt. Mert valóban filozófia kell ahhoz, hogy valaki túlélje a művét — a hitközségi polgárit ugyanis leépitik — ő pedig derűs nyugalommal kezdi meg 25 évre tervezett nyugdíjállományát — amit őszintén kívánunk neki.

Nem olvason

A vélemények megoszlanak tekintetben, hogy a hitközség fenntartsa-e az étkeztetőt pészachkor, vagy sem? A mi véleményünk nem is lehet kétséges: „Ganz Jahr schicker und Purim nüchtern?“ Hónapokig adnak enni a szegény embereknek és éppen pészachkor szüntetnék meg az akciót? ...

Egy új megoldás?

A berlini zsidó szabad egyetem a napokban vitaestét tartott a zsidóság és a kommunizmus kérdéséről. A vitaestnek külön érdekességet adott a vitázók személye. Egyikük **Otto Heller**, a kommunista ifjúsági mozgalom egyik vezére, akinek nemrégiben jelent meg „Der Untergang des Judentums“ című, nagy feltűnést keltő könyve, melyben a zsidókérdésnek marxista alapon való megoldását tárgyalja. Ellenfele dr. **Jakob Steinberg** kiváló tudós, aki a régi Oroszországban a baloldali szociálforradalmárokhoz tartozott, s jelenleg a vallásos érzelmű szocialisták szellemi vezére.

A vita során Heller kifejtette a könyvében lefektetett véleményét a zsidókérdésről. **A zsidóság történelmi jelentőségét abban látja, hogy sokáig monopolisztikusan kezében tartotta az áruforgalom irányítását.** Nyugaton az áruforgalom irányítását a modern burzsoázia vette át a szocialista Oroszországban viszont maga az állam végzi ezt a funkciót, szerinte tehát a zsidóságnak, miután történelmi hivatását betöltötte, meg kell szünnie.

Steinberg élesen szembehelyezkedett ezzel a felfogással. **Szerinte a zsidóság fennmaradása egyáltalán nem attól függ, hogy milyen szerepet játszik az áruforgalom irányításában.** Ez különben sem eredeti, hanem kényszerűségből vállalt foglalkozása a zsidóságnak, amelyet emancipálódása alkalmával a legkülönbözőbb szellemi és ipari foglalkozásokkal cserélt fel, anélkül, hogy ez a csere a létét veszélyeztette volna.

Hogyan maradhat fenn tovább a zsidóság? Erre a kérdésre Heller, a marxista világszemlélet alapján a következő választ adta: A zsidóságnak a gazdaságilag asszimilálódó rétegei leválnak a zsidóság testéről, míg a gazdaságilag egymásra utalt rétegek ösztönösen maradnak hűek hitükhöz. Mihelyt az áru- és pénzforgalom irányításának történelmi privilégiuma megszűnik, nincs értelme tovább a

közösséghez és a törvényhez való ragaszkodásnak sem. A szociális gondolkodású zsidó intellektuellek és proletártömegek éppen ezért a szocializmusban látják a megoldást, úgy, ahogy azt már a 25 éves Marx lefektette „A zsidókérdéshez” című sokat vitatott iratában.

Steinberg szerint Marx nem ismerte sem a zsidó történetet, sem a különböző zsidó rétegek helyzetét, véleménye tehát nem lehet irányadó. Szemére vetette Hellernek, hogy a zsidóságról szóló felfogása tudománytalan, mert abból az előre megfogalmazott nézetből indul ki, hogy a zsidókérdés egyetlen megoldását csak a kommunizmus hozhatja, amely minden dolgok végét és minden további konfliktus megszűnését jelenti. A zsidóság évezredek alatt számtalan kultúrát és társadalmi berendezkedési formát látott virulni és elmulni. Alig hihető tehát, hogy a társadalmi kérdések megoldásának egy formáját magára nézve végérvényesnek és meg nem változtathatónak fogadja el. **A zsidó történelem „ezeréves terv”-éhez képest a kommunizmus is, mint megoldási mód pusztán epizódszamba jöhet.** Egyébként a szovjet nem szüntette meg az antiszemitizmust, s kultúrális tekintetben sem hozott megnyugtató megoldást. Vannak ugyan zsidó iskolák és zsidó lapok, ezek azonban a szovjetpropaganda céljait szolgálják. **Kijelentette végül Steinberg, hogy a zsidóság csak nemzeti alapon megszervezve teljesíthetné történelmi hivatását és lehetne értékes tényezője a szociális társadalom megteremtésének.**

Heller zárószavaiban elutasítja a zsidókérdés nemzeti megoldását. A szovjet szabad választás elé állítja a zsidó ipari és földmunkásokat, hogy asszimilálódni akarnak-e, vagy pedig egy, a zsidók számára kijelölt területen (Biro-Bidzsán) nyelvüket és vallásukat megtartva, akarnak-e élni nemzeti életet, persze a Szovjetunió által felállított korlátok között. A zsidóság szerinte meg fog szünni, de a zsidók, mint szabad nép élnek majd az osztály nélküli társadalomban.

HIREK

BLUM ÖDÖN GYÁSZÁ. Március 26-án délután a Budapest Lipótvárosi Imaház-egyesület vezetősége Stern Sándor ügyvezető elnök vezetésével megjelent dr. Blum Ödön körzeti elnök lakásán és őszinte részvétét tolmácsolta, a körzeti elnök gyásza alkalmából. Dr. Blum Ödön meghatottan köszönte meg a testvéries együttérzést és a kegyeletes intézkedéseket, amelyeket az imaházegyesület tett az őt ért gyász alkalmából.

SCHICHTANZ ÁRMIN IGAZGATÓ ÜNNEPLÉSE. A pesti izr. hitközség polgári iskolájának igazgatója, **Schichtanz Ármin**, nemrég vonult nyugalomba, s ebből az alkalomból a Kormányzó úr engedte, hogy az igazgatónak legfelső elismerése nyilváníttassék. A legfelső elismerést jelképező bronzérmét szép ünnepség keretében dr. Glücksthal Samu adta át az ünnepeltnek, miközben meleg szavakkal üdvözölte a megjelent diszes közönséget és közvetlen bensőséggel méltatta Schichtanz Ármin igazgató érdemeit. Ezután dr. Fuchs D. Rafael a tantestület nevében köszöntötte az ünnepeltet. Az üdvözlések után Schichtanz Ármin mondott köszönetet az ünneplésért.

BORIS SCHATZ HALÁLA. Newyorkban március 23-án meghalt Boris Schatz, a világhírű szobrász. Az elhunyt egyik alapítója volt a „Becalel”, jeruzsálemi művészeti iskolának. Halála súlyos vesztesége a zsidó művészetnek.

DOKTORRÁ-AVATÁS. Riegler Imrét, dr. Riegler Bernát és neje nagytehetségű fiát, március 19-én avatták a jogtudományok doktorává. Az avatáson a lelkes zsidó család tisztelői és barátai nagy számban jelentek meg.

A BUDAI CHEVRA KADISA KÖZGYŰLÉSE. A budai Chevra Kadisa folyó évi március hó 15-én tartotta meg évi rendes közgyűlését, amelyet megelőzőti a hagyományos zajin adari istentisztelet az Öntöház-utcai templomban. Az istentiszteleten dr. Kiss Arnold vezető főrabbi méltatta a Chevra Kadisa működését, hangsúlyozva, hogy a Chevra Kadisa az ősi hagyományok és a vallásos törvények megőrzője. Majd kegyelettel emlékezett meg az elmúlt év halottairól. Az istentisztelet énekrészt Sirota Sándor főkantor és az énekkar látták el. A közgyűlést dr. Schwarcz Ernő elnök vezette be.

UNGÁR IMRE, A VAK ZONGORA-MŰVÉSZ. A lovag Wechselmann-féle vakok intézete ünnepel. Ünnepli legtehetségesebb tanítványát, Ungár Imrét, aki Varsóban, a Chopin-hangversenyen az első díjra ajánltatott, aki a sors akarata szerint kétéves korában elvesztette szemvilágát és hatéves korától 1926-ig az intézet tanítványa volt. Első zenetanára a vak Rosenfeld Izsó, ki szintén Thomán István akadémiai mesternek kiváló tanítványai közé tartozik. Kilenc évig tanította a vak Rosenfeld Izsó a világtalan Ungár Imrét.

HERSCH SAMU A ZSIDÓKÓRHÁZ ÚJ TISZTELETBELI FŐFELÜGYELŐJE. A Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet, legutóbbi ülésén Hersch Samut a hitközség kórházainak főfelügyelőjévé nevezte ki. Hersch Samu a jótékonyág terén tanúsított áldozatkészségével szolgált rá erre a kitüntető megbízatásra, amely igen tekintélyes hatáskört biztosít neki a zsidókórház vezetésében.

Éresülésünk szerint Hersch Samut új tisztségébe a közeli napokban fogják beiktatni, ünnepélyes keretek között.

EZERSZER BEBIZONYOSODOTT már, hogy „szerencse“ létezik. A 28. osztály-sorsjáték egyetlen sorsjegyével szerencsés esetben 500.000 pengő nyerhető. A sorsjegykészlet csekély, tehát siessen sorsjegyet venni. Húzások már április 15-én kezdődnek.

TAGFELVÉTEL A BUDAI CHEVRA KADISÁBAN. A budai Chevra Kadisa husvét hetében (Cholhamoéd) hagyományos ünnepélyes tagfelvételt tart. Az előjáróság felkéri a belépni óhajtó hittestvéreket, hogy belépési szándékukat a Chevra titkári hivatalában (I. Vérmező ut 16) folyó évi április 10-ig bejelenteni sziveskedjenek.

AZ ORSZÁGOS IZRAELITA TANÍTÓ EGYESÜLETBEN Kanizsai Dezső, a siketnémák intézetének igazgatója A dadogók gyógyításáról tartott előadást. Kifejtette, hogy az ember beszéde nemcsak a beszédapparátus mechanikai kérdése, hanem pszicho-fizikai törvényszerűségeen alapuló aktus. Gyógyítása a gyógypedagógia legnehezebb feladatai közé tartozik. A dadogás pszichikai hátterét ismertette ezután az előadó. A szakemberekből álló hallgatóság nagy érdeklődéssel fogadta Kanizsai Dezső érdekes fejtegetéseit.

SZEMZŐ: A ZSIDÓ IFJÚ ÉS BARMICWO KÖNYVE a legszebb örökbecsű és legmaradandóbb ajándék. Kapható a szerzőnél, Csáky utca 3.

A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR UTAZÁSI KEDVEZMÉNYEI május 2-től május 26-ig lesznek érvényben. A f. évi május hó 7-én megnyíló Budapesti Nemzetközi Vásár kiállítói és látogatói részére — mint értesülünk — a vásár vezetőségének sikerült olyan kedvezményeket biztosítania, amelyek a vásár felkeresését a mai korlátozások mellett is minden tekintetben lehetővé teszik, illetőleg megkönnyítik. 22 állam 57 közlekedési vállalata biztosított kedvezményeket tengeren, vasúton, hajón, repülőgépen és autócaron. 20—50%-ig terjedő kedvezményt vehetnek igénybe a vásárigazolvány alapján, azok, akik a vásár tartama alatt Budapestre óhajtanak utazni. A m. kir. külügyminisztérium május 2-től május 16-ig a vásárlátogatók részére vizum nélküli beutazást engedélyezett oly feltétellel, hogy a vizumot csak utólag 1.— P kedvezményes árért és 2.— P kezelést illeték lefizetése ellenében, a vásár területén működő útlevélkirendeltségnél kell majd megváltani.

ÚJ ZSIDÓ GYERMEKLAP. A Remény zsidó ifjusági folyóirat az elemista fiúk és leányok részére külön mellékletet indított meg Kis Remény címen 16 oldalon. Gyermekdarabok, gyermekmesék, gyermekversek, rejtvények, tréfás kísérletek. Kis „Bontakozó szárnyak“, stb. teszik élénkké a zsidó elemisták lapját. A Remény díja félévre 3 pengő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII. Szent Domonkos u. 14. Mutatványszám díjtalan!

HIRDETMÉNY. A Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet az általa létesített árvavédő- és nevelőalap kamataiból nyújtandó segélyekre ezennel pályázatot hirdet. Pályázhatnak mindkét nembeli 6—14 év közötti izraelita vallású, budapesti lakos árvagyermek. Előnyben részesülnek hadiárvák, valamint tagok árvái.

A folyamodványok, amelyekhez születési, valamint az árvaságot igazoló okmányok csatolandók, 1932. évi április hó 15-ig nyújtandók be a Chevra Kadisa előjáróságához. Egyebekben felvilágosítással szolgál az igazgatóság (VII. Erzsébet körút 26).

ÚJ PÉSZACHI HAGGÁDA A KÖNYVPIACON. Most jelent meg Dr. Guttmann Simon főrabbi fordításában a „PÉSZACHI HAGGÁDA“ új kiadása, számos illusztrációval. Kapható: Steiner Ármin könyvkereskedésében, Budapest, VI., Király u. 8. sz. — Kérje kifejezetten a Guttmann-féle Haggádát!

A Budapesti Aut. Orth. Izr. Hitközség felügyelete alatt termelt

husvétii orthodox kóser palacktej és tejtermékek

kaphatók és megrendelhetők összes fiókjánál és az orthodox izr. fűrszerkereskedőknél

Budapesti Központi Általános Tejcsarnok R.-T.

FAVORIT

ruhafestő és vegytisztító és gőzmosó üzem

BUDAPEST, Paulay Ede-u. 51

Szombaton zárva.

TAUBER ÁRON

כשר kóser mészárszéke

BUDAPEST, VII., DOB-UCCA 10. SZ.

Telefon: J. 422-83.

A pesti izr. nitk. Rabbiságának felügyelete alatt. Elsőrendű cukorgyári hizlalásból származó marha-, borjú- és birkahusok. Vágott baromfi árusítás! Rendelések házhoz szállítatnak.

Minden **hétfőn** reggel olvassa el a

REGGELI UJSÁG-ot

Friss, komoly és ötletes.

Ára 10 fillér.

Minden ujságárusnál kapható

KUFFLER ÉTTEREM

Elismert kóser házikoszt

1902. ÓTA FENNÁLL. Egy teremmel kibővítve, újonnan átalakítva.

VI., Vilmos császár-ut 39. (Hajós-utca sarkán)

Menürendszer délben, este.

A sirok ápolása

úgy a régi kerepesi-uti, mint az új központi izraelita temetőben április hó 12-én veszi kezdetét. Befizetések a **Pesti Chevra Kadisa székházában, Budapest, VII., Erzsébet-körut 26.** szám alatt már most eszközölhetők, esetleg ugyanoda postán is beküldhetők.

S Z Ő G Y É N T I B O R

BANKÜZLET

ALAPITVA 1920.

BUDAPEST, VI. KERÜLET, PODMANICZKY-UTCA 16. SZÁM.

TELEFONSZÁMOK: 26-5-27, 12-7-49.

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.

Neufeld Zoltán (PANNONIA) nyomda, Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09.

Husvéti szilvórium

Felhívjuk viszontelárusítók figyelmét szatmármegyei főzdeinkben **Jungreis** fehérmegyei orth. főrabbi ellenőrzése mellett la kék őszi szilvából főzött és bizonylatával (hechscher) ellátott kitűnő minőségű husvéti szilvapárlatunkra, melyet **25—100 lt.** úrtartalmu szabályszerűen lepecsételt hordóban ajánlunk

Gschwindt-féle gyár Rt.

Budapest, IX. Ipar-utca 15-21.

Magyar
Királyi

Osztály-
sorsjáték

Egyetlenegy sorsjeggyel nyerhető szerencsés esetben

500.000

aranypengő, és pedig a jutalom

300.000

aranypengő, a főnyeremény

200.000

pengő.

Összesen 42.000 nyereményt, közel 8 millió aranypengőt készpénzben sorsolnak ki az új sorsjátékban.

A sorsjegyek hivatalos ára osztályonként

Minden második sorsjegy nyer!

Huzás

kezdődik április 15.-én

állami felügyelet és ellenőrzés mellett.

Sorsjegyek az összes főárusítóknál.

SEL PESZACH CUKOR

az orthodox hechsere reflektáló hitű hazai zsidóság részére

ez évben is Központi Irodánk irányítása mellett készült.

Ezt a felragasztott vignetták tanúsítják.

A cukor gyártása ezévből is a

SELYPI CUKORGYÁR R.-T.-nál

BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 14. SZÁM.

történt **Silberstein Dávid** váci főrabbi vallási felügyelete alatt

Központi Bizottságunk Rabbicollégiumának legutóbbi döntése szerint, amelyet múlt évi november hó 10-iki ülésben hozott az orthodox hivek csak olyan kereskedőknél szerezhetik be SEL PESZACH cukor szükségletüket, akik üzletükben kizárólag ezen központi felügyelet alatt készült cukrot árusítanak, nehogy az esetleges elcsereklésből, vagy összekeveredésből vallási tilalomszegések keletkezessenek.

Budapest, 1932. évi március hó.

A magyarországi autonóm orthodox izraelita hitfelekezet

Központi irodája

VI., Eötvös u. 19.